

НА ЧАСІ

100-річчя бою під Крутами

*Крути! Крути! Це за батьківщину
стали муром, шанцем душі і тіл.
Крути! Крути! Мужньо, воедино
прямувати в найсвятішу ціль.*

Богдан-Ігор Антонич

Вже стало традиційним вшанування пам'яті героїв, які загинули в бою під Крутами 29 січня 1918 року. Цей день для українців – символ героїзму та самопожертви молодого покоління в боротьбі за незалежність, коли юнаки ціною власного життя зупинили на кілька днів наступ більшовицької армії на українську столицю.

Цього року виповнюється 100 років битві під Крутами. В цей день, як і завжди, окрім високоповажних осіб з Чернігівської області, зібралися небайдужі патріоти з усієї України.

Урочистості відбулися 28 та 29 січня на території меморіального комплексу «Пам'яті героїв Крут».

У вшануванні пам'яті героїв Крут взяли участь віце-прем'єр-міністр України Павло Розенко, Міністр культури України Євген Нищук, заступник голови облдержадміністрації Сергій Сергієнко, народні депутати України, представники громадських організацій.

Багаточисельна делегація Ніжинського вишу на чолі з ректором Олександром Самоленком взяла участь у пам'ятних заходах, а студенти історико-юридичного факультету вже традиційно проводили фахові екскурсії на території Музейного комплексу. В програмі урочистостей було виконання гімну військовим хором, марш військових ліцеїстів з усієї України, вручення почесних прапорів Героїв Крут, виступи віце-прем'єр-міністра Павла Розенка та Міністра культури Євгена Нищука, які наголосили на важливості цієї події для кожного громадянина України.

Крути – це одна із найтрагічніших сторінок в історії України. І давайте завжди пам'ятати подвиг 300 хлопців, які віддали життя за свободу та незалежність рідної землі.

Редактор

Радяться науковці

29 січня в приміщенні Крутівської сільської ради розпочала свою роботу Всеукраїнська наукова конференція «Українська військова звитяга. Крути – 100 років потому: міфи й історичні уроки», яка була організована Інститутом української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України, Національним університетом «Чернігівський колегіум» та Ніжинським державним університетом ім. Миколи Гоголя спільно з Ніжинською районною радою. До присутніх з вітальним словом звернувся голова Ніжинської районної ради Олег Бузун, голова Крутівської сільської ради Віктор Македон. З доповіддю «Тяглість державотворення: від ілюзій до реалій» виступив заступник голови обласної «Просвіти» Микола Шкурко, про політичні та військові лінії суспільного розмежування при проголошенні незалежності говорила Тетяна Шиптицька – кандидат філологічних наук, заступник директора з наукової роботи історико-меморіального заповідника «Биківнянські могили».

30 січня конференція продовжила свою роботу у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя. Учасників конференції привітав ректор університету доцент Олександр Самойленко. На пленарному засіданні було заслухано низку цікавих доповідей. Зокрема: «Крути 1918: минуле і сьогодення», з якою виступив кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Інституту археографії та джерелознавства НАН України Михайло Ковальчук; «Бібліографічні джерела з військової історії української революції 1917–1921 рр.» – такою була тема виступу кандидата історичних наук, старшого наукового співробітника Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського Олександра Дудніка. Декан філологічного факультету Ніжинського університету Олександр Забарний ознайомив присутніх з доповіддю «Тема героїв Крут в українській ліриці». Цікавими були виступи Валентина Кавунника, Євгена Луняка, Євгенії Страшко, Максима Потапенка та інших науковців. Гості конференції відвідали музейний комплекс Ніжинського державного університету.

Лесь Хонда

Відкриття музею “Homo sovieticus”

1 лютого у Гоголівському корпусі Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя відбулось урочисте відкриття музею “Homo sovieticus”.

Назва музею була обрана не випадково. Цей термін вперше використав філософ, логік та письменник-сатирик Олександр Зінов'єв. Автор у сатиричному ключі характеризує радянське суспільство. Яскравий представник цього суспільства – радянська людина, а за Зінов'євим, людина нового типу. Інтереси, характер, бажання, побут, сприйняття навколишнього світу якої використовується виключно через систему міфів Радянського Союзу.

Будь-яка музейна колекція – це те, що пов'язано з нашою пам'яттю, особистою чи на рівні громадянського суспільства, країни. Ця пам'ять може бути чужою, а може резонувати, коли відбуваються якісь політичні або соціальні події. Музеї вміють добре збирати й зберігати предмети, розпізнавати, що є цінним, а що – другорядним. А от працювати з пам'яттю ми маємо навчитися і навчити відвідувачів. І ми наголошуємо, що наш музей не є “музеєм советським” і служить вивченню радянського минулого, а не його пропаганді.

Цей музей особливий ще тим, що тут знаходяться картини художника Шмикова Анатолія Петровича, колекцію яких університету подарував професор Самойленко Григорій Васильович.

Музеї та заповідники України як культурно-освітні, науково-дослідні заклади відіграють важливу роль у реалізації гуманітарної політики держави, культурному розвитку української нації. В сучасних обставинах значення культурної спадщини й національної історії, увага до основ нашої культурної ідентичності є особливо важливими.

Прийнятий Закон України “Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та заборону пропаганди їх символіки” стверджує: будь-які тоталітарні практики неприйнятні для Української держави. Ані ідеологію, ані символи неможливо заборонити, як неможливо заборонити минуле. Воно було таким, яким було. Закон засуджує тоталітарні режими, які виростили на фундаменті цих ідеологій, як нелюдські, та забороняє пропаганду їх символів.

Декомунізація – це відкриття забороненої комуністичним режимом правди, а не “переписування історії”.

У нашому музеї ми хотіли би створити через предмети побуту, людську приватність і мистецтво «поліморфний образ» радянського минулого. Ми прагнемо альтернативних прочитань та зважених об'єктивних висновків щодо нещодавнього спільного вже минулого періоду.

Якщо говорити про роботу над створенням музею, то робоча група, в яку увійшли: ректор університету Олександр Самойленко, професор, завідувач кафедри слов'янської філології, компаративістики та перекладу Григорій Самойленко; доценти кафедри історії України Євгенія Страшко та Максим Потапенко; декан філологічного факультету, кандидат педагогічних наук Олександр Забарний, начальник соціально-гуманітарного відділу Віталіна Скороход, директор музейного комплексу Анна Парубець, доктор історичних наук, завідувач кафедри історії України Євген Луняк, вирішила акцентувати саме на побуті українців різних часів з 20–80-х років ХХ століття.

На презентації музею були присутні представники органів місцевого самоврядування, викладачі, співробітники університету, студенти, люди, які цікавляться такими важливими подіями в університеті та в місті. З вітальним словом до всіх присутніх звернувся ректор університету доцент О.Г. Самойленко, який акцентував на важливості пам'ятати уроки історії та не повертатися до «homo sovieticus». Професор Г.В. Самойленко розповів про історію картин, що представлені у музеї і про автора колекції Шмикова Анатолія Петровича. Доцент кафедри історії України Є.М. Страшко та декан філологічного факультету О.В. Забарний повідомили про важливість музею як навчальної лабораторії, де планується проведення лекційних і семінарських занять для студентів історико-юридичного та філологічного факультетів. А доцент кафедри історії України М.В. Потапенко провів цікаву екскурсію, презентувавши оригінальні предмети побуту різних часів. Незвичною була і ідея «оживити» людей різних часів, щоб відчутти подих того часу, що вдало втілили студенти Ніжинського державного університету читаючи прозу, виконуючи танго, граючи на гітарі та виконуючи ритмічний «диско-танець».

Висловлюємо щире подяку людям, які причетні до створення цього музею. Цей музей не є рекреаційною віддушиною, також це не ностальгія за епохою. Мета створення – переосмислити речі: вони лишаються як артефакти, але ти здатен працювати з цим минулим.

Віталіна Скороход, начальник соціально-гуманітарного відділу

ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ ГЕРОЇВ НЕБЕСНОЇ СОТНІ

18-20 лютого – найбільш трагічні сторінки історії сучасної України, коли близько ста людей віддали найцінніше, що в них було – своє життя. Відтоді 20 лютого стало для нас назавжди пам'ятним днем – Днем Пам'яті Героїв Небесної Сотні, саме в той день загинуло найбільше активістів на Майдані.

В цей день тисячі людей моляться за душі героїв. Цього дня біля пам'ятного знаку Героїв Небесної Сотні зібралися голови міської та районної рад, учас-

ники Революції Гідності, військові, адміністрація та студентство Ніжинського вишу, небайдужі містяни. Зібралися для того, щоб ще раз згадати хвилиною мовчання загиблих на Майдані. Багато слів було сказано учасниками та очевидцями подій, які ще раз засвідчують те, що для кожного українця Небесна Сотня – це символ жертв-

ності, любові та героїзму.

Дякуємо Вам, Герої України! Ви назавжди залишитесь у наших серцях...

Підсумки наукових конкурсів університету

25 січня 2018 року відбулося підведення підсумків наукових конкурсів університету «Краща кафедра 2017 року», «Науковець року 2017» та номінацій конкурсу. Переможці визначалися за наданими кафедрами та науковцями матеріалами наукових та творчих досягнень за 2017 рік. На основі даних спеціальна комісія, очолювана Олексієм Лейберовим, головою профкому працівників вишу, визначила переможців за підсумком кількості набраних балів учасників конкурсу.

За рішенням Вченої ради університету за високі показники в науковій та науково-методичній роботі було прийнято рішення про нагородження кафедр:

з гуманітарного напрямку

I місце – кафедру історії України (завідувач кафедри доц. Луняк Євген Миколайович) – 1001,95 балів;

II місце – кафедру соціальної педагогіки та соціальної роботи (завідувач кафедри проф. Криловець Микола Григорович) – 704,61 бали;

III місце – кафедру методики викладання української мови та літератури (завідувач кафедри проф. Бондаренко Юрій Іванович) – 624,43 бали та **кафедру всесвітньої історії та міжнародних відносин** (в.о. завідувача кафедри Моціяк Петро Петрович).

З природничого напрямку

I місце – кафедру фізики (в.о. завідувача кафедри канд. фіз.-мат наук Мельничук Людмила Юріївна) – 427,58 балів;

II місце – кафедру хімії (завідувач кафедри проф. Суховесев Володимир Володимирович) – 361,93 бали.

Решта кафедр займають свої місця в рейтингу кафедр університету відповідно до кількості балів.

Традиційним в університеті є конкурс на звання кращого науковця року, в якому беруть участь провідні науковці кафедр університету. Переможці конкурсу визначаються з гуманітарного та природничого напрямку. За рішенням Вченої ради університету за високі показники в науковій та науково-методичній роботі визнані кращими науковцями за 2017 рік:

з гуманітарного напрямку

I місце – Бондаренко Юрій Іванович;

II місце – Дудченко Оксана Сергіївна.

З природничого напрямку

I місце – Суховесев Володимир Володимирович;

II місце – Мельничук Олександр Володимирович;

III місце – Барановська Ольга Віталіївна.

За рішенням Вченої ради університету переможці конкурсу були нагороджені грамотами та преміями.

Відповідно до положення про науковий конкурс «За найбільший внесок у формування міжнародного іміджу університету 2017» нагороджено **Плотнікова Євгена Олександровича**. У номінації «За успіхи у науковій роботі зі студентами» перемогу здобули **Костенко Людмила Василівна** та **Шумська Людмила Юріївна**.

Вітаємо переможців конкурсу з відзнакою та бажаємо їм подальших творчих та наукових здобутків.

Влас. кор.

ВІСТІ З ВЧЕНОЇ РАДИ

25 січня відбулося чергове засідання Вченої ради університету, на якому розглядалися питання:

1. Про підсумки науково-дослідної роботи Ніжинського державного університету в 2017 році.
2. Про результати проекту Британської Ради та Міністерства освіти та науки України «Інтернаціоналізація українських університетів у розрізі англійської мови».

З першого питання Вченій раді доповідав проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків, доктор фізико-математичних наук, професор **Мельничук О.В.**

У його звіті були висвітлені тогорічні здобутки науковців НДУ та ті проблеми, які стоять перед навчальним закладом нині. Повний текст звіту можна прочитати на сайті університету: www.ndu.edu.ua

З другого питання інформувала членів ради декан факультету іноземних мов **Тезікова С.В.** Факультет уже кілька років працює у даному проекті, а тому звітуватися було про що. Рада схвалила роботу факультету. З обох обговорених питань були прийняті відповідні рішення.

Влас. кор.

ЗАПЛАКАЛО НЕБО

Рецензія на книгу. Олександр Забарний. *Обриси на серці.* – Ніжин, 2017

Щоб створити три п'єси та п'ять оповідань треба було прожити й пережити власні й чужі життєві драми, народження своїх дітей і онуків; переслухати сотні історій – цікавих і не дуже, перечитати тисячі книжок. І тільки після цього збагнути, що таке справжній біль і справжнє щастя, і подякувати за них Богові як за Його велику ласку...

У «Слові до читача» доктор історичних наук, професор Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя Євген Луняк відзначає, що головною сценою для розгортання дій більшості творів стала рідна для автора Чернігівщина, зокрема Ніжин, з яким пов'язано значну частину творчої біографії автора. В основі багатьох змальованих типажах та характерах – реальні прототипи, особистісні риси яких він добре примітив професійним оком вченого, педагога, журналіста й письменника.

Головною дійовою особою історичної драми на дві дії «Проклятий вогнем» є родина Золотаренків, про християнську чесноту якої вже більше трьохсот років нагадує ніжинцям збудований її коштом в стилі козацького бароко собор Святого Миколая. Це «небо за землі», як називає його мистецтвознавець Анатолій Макаров, нагадує нам усім про те, якою Україна могла бути та може стати.

Історичні обставини буремного XVII століття поставили ніжинських полковників Золотаренків, Івана та Василя, перед нелегким вибором: жити в Україні чи в Малоросії. Після підписання Богданом Хмельницьким мирної угоди з Москвою, як і Золотаренки, намагається зберегти незалежний церковний престол і їхній духовний наставник ніжинський протопоп Максим Филімонович. Але його політичний авантюризм призводить до поразки.

І в «Берестечку» Ліни Костенко, і в «Проклятому вогнем» Олександра Забарного непересічною особою виступає сестра Золотаренків Ганна. Остання любов Богдана Хмельницького була не тільки його сімейною опорою, а й сподвижницею в державних справах.

Аби не обтяжувати читача історичними фактами, драматург придумує ще й шекспірівську любовну інтригу між прийомною дочкою полковника Любкою Золотаренковою і шляхтичем, католиком Томашем Любомирським.

«Проклятий вогнем» за цікавим змістом, художніми ознаками, лаконічною манерою викладення діалогів явно претендує на сценічне вирішення і може стати візитівкою, насамперед, Ніжинського академічного українсько-драматичного театру імені Михайла Коцюбинського.

Цю сцену вже прикрасила ще одна драма рецензованого автора «Грішниця». 2014 року вона 30 театральних вечорів радувала глядачів під назвою «Остання любов Тараса Шевченка, або грішниця».

Наостанку свого життя Лукерія Полусмак як грішниця на прощу ходила слідами генія і вклонялася людині, котра чи не єдина, любила її з усіма чеснотами і вадами. «А чи любила його я?» Це риторичне запитання не дає спокою героїні, автору ліричної драми й режисеру-постановнику. Воно змушує нас задуматися над тим, чи любили ми коли-небудь правдиво: без вигоди, без задоволення власної гордині...

Художній керівник театру, народна артистка України Алла Соколенко поставила п'єсу дуже тактовно: без хрестоматійного пафосу і цинічного смакуван-

ня. І тому в неї вийшла вистава про любов як нездійсненну, недосяжну мрію.

Шевченкового вибору не можуть зрозуміти освічені сестри Білозерські, поміщики Микола та Варвара Каргашевські, графиня Анастасія Толстая – люди, котрі шанували мистецький таланти Тараса Шевченка і сприяли його розвитку. Та всіма любимі завжди самотні. Тарас Григорович після дитячого сирітства й солдатської муштри шукав звичайної жіночої любові та сімейного щастя у власній хаті й садку вишневному. І цей світ надвох він мріяв розділити з українською дівчиною-сиротою, яку прагнув визволити з кріпацтва й нещастя. Щире поетове бажання засліпило його очі: він не побачив душевної недосконалості своєї обраниці.

Спогади сучасників і друзів Тараса Шевченка вказують на Липоворізьке походження Лукерії та на складні стосунки з поетом. Автор скористався ними як основою драми, додавши до створюваних образів тогочасних пліток, які допустимі в художньому творі.

Сердешна драма Кобзаря, через яку він так і не став на весільний рушник, виявилася в поетичний шедевр.

Барвінок цвів і зеленів,

Слався, розстилався.

Та недосвіт перед світом

В садочок укрався.

Потоптав веселі квіти,

Побив... Поморозив...

Шкода того барвіночка й недосвіта шкода!

Третю драму «Леся» Олександр Забарний, колишній студент Гоголівського вишу, присвятив світлій пам'яті своєї викладачки, полум'яної патріотки України Олександри Йосипівни Коцюби. Кандидата філологічних наук, доцента кафедри української літератури пам'ятають її сусіди, студенти й колеги – ще живі учасники подій п'ятдесятирічної давності. Це історія про переслідування ніжинських національно зорієнтованих інтелігентів, які чинили спротив комуністичній русифікації та насадженню ідеї єдиного «радянського народу».

Одним із яскравих моментів ніжинського патріотичного гуртка стала моральна підтримка визнаного сьогодні класика української літератури Олесе Гончара 1968 року, коли того почали з усіх боків цькувати за роман «Собор». Група викладачів інституту направила письменнику вітальну телеграму з приводу виходу роману. Її текст зберігся в архівах КГБ і був опублікований через 20 років. Забарний подає фото тих, що підписалися. Це Григорій Аврахов, Леся Коцюба, Олександр Жомнір, Іван Костенко, Дмитро Наливайко, Володимир Крутиус, Пінтус Самородницький, Володимир Литвинов. Єдина жінка в цьому колі інакодумців взяла на себе найбільшу відповідальність за передачу за кордон трактату Івана Дзюби «Інтернаціоналізм чи русифікація?» Її звільнили з вишу за два роки до пенсії з характеристикою, яка не дозволяла влаштуватися на будь-яку роботу.

Художньо змальовані реальні події про конкретних людей з деякими домислами заради підсилення гостроти життєвої драми зацікавлюють читача, і надіюся разом з автором, привабливлять і глядача.

Лаконізм художньої образності – прикметна риса письменницького стилю Олександра Забарного. В оповіданні «Прозріння» Сашко Карпенко, полковник повітряно-десантних військ Російської Федерації, керівник Центру підготовки підрозділів спецпризначення, приїхав у рідне українське село на мамин похорон і зустрів на кладовищі своє перше юнацьке кохання.

– Пам'ятаєш, Сашо, отам, під вербами, біля ставу, ти мене вперше поцілував?

– Пам'ятаю... Хочеш і зараз тебе поцілую?

– Відцілувала я вже своє, Шура, – сумно мовила Надія.

Щось вагоме і неказане змушувало їх мовчати. Зрештою Карпенко не витримав, несміло запитав:

– А син як загнув? Певно автопригода?

– Під Гловайськом, у котлі... Обіцяли «зелений коридор», а потім почали стріляти в спину. Ми з чоловіком довго сина шукали, лише піврочки, як привезли...

Заплакало небо.

У літературних колах часто можна почути поширену думку про існування всього-на-всього 15 сюжетів, які новітні письменники по-різному використовують. Здається мені, що Олександр Забарний може додати до цього списку ще декілька. «Шекспірівський сюжет» – назвав він останнє в цій книзі оповідання. Підступність і любов вражає зболевим розвитком подій в сучасному і зрозумілому нам антуражі.

«Ількові тривоги» болять сьогодні не тільки герою Ількові Голобородьку, родичка якого й розповіла письменнику правдиву історію часів Другої світової війни. Чи ж треба сьогодні перейменовувати Жуківку на колишню Солов'ївку? Мовиться не тільки про декомунізацію... Звільняючи Україну від німецько-фашистських загарбників, Жуков розмінював дороги, посилаючи на них сільських дідів, інвалідів і підлітків.

Коли Ілько підірвався, Михайла відкинуло вибухом і добряче нашпигувало осколками, але нічого... вичухався. Хоча лікар добрі три години витягував оті осколки. Десь у сімдесят третьому році, коли Михайло, п'яним, розповів оцю історію в обласному центрі якомусь журналістові, його заарештували... Засудили до трьох років позбавлення волі за наклепницьку діяльність проти радянського ладу. З мордовського табору Михайло вже не повернувся.

Шекспірівським є й сюжет оповідання «Брати» про сьогоднішні реалії українсько-московських відносин. Василь Задорожний з московського кабінету навпроти Кремля посліпає в українську Яблунівку на похорон загиблого в АТО небожа, названого на його честь теж Василем. Ця страшна звістка вперше змусила його задуматися про власне яничарство. Він не знав у чому його провина, але він її відчував.

І раптом, мов ножем по серцю, мов розпеченим залізом: «Хай будуть прокляті Богом кляті москалі зі своїм Путіним! Скільки горя, скільки лиха...». Василь зрозумів, що ці слова адресовані йому, а ще мільйонам українців, які безтурботно проживають на теренах Росії і нічого не роблять, щоб зупинити цю братовбивчу війну на Донбасі...

Обриси на серці Олександра Забарного зішпранують і наші серця.

Надія Онищенко, член Національної спілки журналістів України

Видатні постаті в історії Ніжинської вищої школи

2018 рік багатий на ювілеї видатних діячів, котрі пов'язали своє життя та творчу діяльність з Ніжинською вищою школою. Серед них – талановитий вчений, викладач, професор **Павло Васильович Тихомиров (1868–1937)**, який очолював наш навчальний заклад на початку ХХ століття.

12 січня в читальному залі для наукової роботи бібліотеки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя до 150-річчя від дня народження Павла Васильовича Тихомирова, філософа, богослова, письменника, директора Історико-філологічного інституту князя Безбородька (1918–1920), першого ректора Науково-педагогічного інституту (1920–1921) та Інституту народної освіти (1921–1922), відкрилася книжкова виставка «**Павло Васильович Тихомиров: останній директор і перший ректор Ніжинської вищої школи**».

Павло Васильович Тихомиров народився 2 січня (за ст. стилем) 1868 року в с. Ізволі Алексинського повіту Тульської губернії в родині священика. Після закінчення в 1888 році Тульської духовної семінарії навчався в Московській духовній академії, яку закінчив зі ступенем магістра в 1893 році. У березні 1894 р. П. В. Тихомиров отримав звання професорського стипендіата з філософії. В 1895 році його було обрано доцентом кафедри єврейської мови та біблійної археології Московської духовної академії (1895–1897), а згодом переведено на кафедру історії філософії (1897–1906). Від 1896 року щорічно публікував у «Богословському Віснику» російською та іноземними мовами огляди нових книг і статей з питань філософії, історії Біблії та філософії. У 1903–1904 роках виїжджав до Німеччини, де пройшов ґрунтовне стажування та прослухав університетські курси з філософії, психології, педагогіки. У цей час, займаючись історією філософських ідей, не залишав роботи над біблійною проблематикою. Згодом захистив магістерську дисертацію «Пророк Малахія» (1903), у якій подав не тільки трактування книги, але й охопив історичний, релігійний і суспільний фон життя та діяльності пророка. Серед історичних праць П. В. Тихомирова слід відзначити роботу, присвячену місту Сілома, в якій учений розповів про його історію та дав характеристику як релігійній столиці юдеїв. До того ж варто згадати студію «Иудейство в V веке до Р. Хр.», у якій дослідник висвітлив один із етапів історії юдаїзму.

У 1903 році здобув ступінь магістра богослов'я, а 1904 року – звання екстраординарного професора на кафедрі історії філософії. 27 жовтня 1905 року став приват-доцентом кафедри філософії Московського університету. У 1906–1922 роках працював в Історико-філологічному інституті князя Безбородька в Ніжині, де, почергово займаючи посади екстраординарного та ординарного професора філософії, читав курси з логіки, історії філософії, психології. Одночасно

викладав предмети філософського спрямування в різних навчальних закладах Києва: в Університеті Св. Володимира (1907–1918), на Вищих Жіночих Курсах, у Комерційному інституті. Плідно працював вчений у Ніжині, де, крім педагогічного навчання, проводив організаційну роботу: був головою педагогічної Ради жіночої гімназії,

директором історико-філологічного інституту (1919), головою історико-філологічного товариства, членом колегії Відділу Народної Освіти (1919), завідувачем науково-дослідної кафедри історії культури й мови та керівником секції античної культури. Широко відомою була й активна громадська діяльність професора П. В. Тихомирова. Його поважали студенти, а в колах інтелігенції він позиціонувався як людина прогресивних поглядів. Так у 1913 році вчений брав активну участь у судовому процесі так званій «справи Бейліса» в якості експерта-релігієзнавця, довівши абсурдність звинувачень євреїв у ритуальних вбивствах. Коли він повернувся до Ніжина, то студенти та викладачі влаштували йому бурхливу овацію.

На початку березня 1917 року Павла Васильовича Тихомирова було обрано головою міської секції Ніжинського громадського комітету, а з 8 травня прийнято на посаду міського комісара. Також Павло Тихомиров був редактором газети «Известия Нежинского общественного комитета», яка видавалася в Ніжині з 5 квітня 1917 року. На сторінках газети він розміщував оголошення та матеріали про події в місті. 1920 року був одним із реформаторів Ніжинського історико-філологічного інституту в ІНО, а згодом, 7 червня 1921 року, став його ректором.

У 1922 році П. В. Тихомиров переїхав до Одеси, де почав працювати деканом (вересень – 13 жовтня 1922 р.) факультету соціального виховання ОІНО.

Подальша доля вченого склалася трагічно. За часів сталінських репресій Павла Васильовича Тихомирова було заарештовано. 25 серпня 1937 року в Харкові його було засуджено до вищої міри покарання...

У бібліотеці університету зберігається особова книжкова колекція професора Павла Васильовича Тихомирова. В ній – прижиттєві видання праць автора, книги з автографами та дарчими написами, які свого часу були подаровані П. В. Тихомирову відомими вченими. Основа колекції – видання з історії філософії, релігії, психології, педагогіки, які він збирав протягом всього свого життя. Це підручники періоду навчання в Московській духовній академії, європейські видання, придбані під час стажування в Німеччині (1903–1904), періодика кінця ХІХ – початку ХХ століття та інші. Всі ці книги представлені на виставці в розділі «Книги із автографами та дарчими написами».

На сьогоднішній день продовжується науково-пошукова робота з виявлення книг із колекції Павла Тихомирова. Творчий спадок ученого з питань історії філософії та релігії нараховує понад 50 наукових праць. Серед них: «Художественное творчество и религиозное познание» (Сергиев Посад, 1897), «Гносеологические и метафизические предпосылки истины бытия Божия» (Харьков, 1899), «История философии, как процесс постепенной выработки научно-обоснованного и истинного мировоззрения» (Сергиев Посад, 1899), «Вечный мир в философском проекте Канта» (Сергиев Посад, 1899), «Гносеология Рылло» (1901), «Математический проект реформы социологии на началах философского идеализма» (1903), «Академическая свобода и развитие философии в Германии» (Сергиев Посад, 1905), «Научные задачи и методы истории философии» (Сергиев Посад, 1907) та ін. Особливої уваги заслуговує книга на біблейську тематику «Пророк Малахія» (Свято-Троїцкая Сергієва Лавра, 1903), репрезентована на виставці. Павло Тихомиров публікував велику кількість статей і рецензій в таких періодичних виданнях, як: «Богословский вестник», «Вопросы философии и психологии», «Вера и разум», «Чтение в обществе любителей духовного просвещения», «Духовная школа» та інших. Слід зазначити, що більшість із них знаходиться у фондах нашої бібліотеки, і їх також представлено на виставці в розділі «Праці Павла Васильовича Тихомирова».

У розділі виставки «Критико-біографічна література» можна ознайомитися з книгами науковців нашого університету П. П. Моціяки «Ніжинський історико-філологічний інститут князя Безбородька у портретах його директорів» (Ніжин, 2011), Г. В. Самойленка та О. Г. Самойленка «Ніжинська вища школа: сторінки історії» (Ніжин, 2005) та дізнатися про період роботи П. В. Тихомирова в Ніжинській вищій школі. Про громадську роботу Павла Васильовича Тихомирова та революційні події в Ніжині йдеться на сторінках газети «Известия Нежинского общественного комитета», редактором якої він був. Показчик А. В. Гранатович «Викладачі Ніжинської вищої школи. Ч. 1. 1820–1920» (Ніжин, 2001) знайомить з бібліографією друкованих праць ученого, критико-біографічною й мемуарною літературою.

Усіх, хто бажає ознайомитися з творчим шляхом видатного вченого, професора Павла Васильовича Тихомирова, запрошуємо до фундаментальної бібліотеки університету.

Косовських А.П., завідувач сектору бібліотеки

НОВИНИ СПОРТУ

«Бал Чемпіонів» у Ніжинському виші

8 лютого в актовому залі Ніжинського університету відбулась церемонія урочистого відзначення кращих спортсменів вузу – «Бал Чемпіонів».

2017 рік був багатий на спортивні заходи, адже в університеті були проведені Спартакіади першокурсників з волейболу, баскетболу, футболу та Міжфакультетська спартакіада з волейболу.

Організатором бау виступив голова профкому студентів Сергій Іванюк. Цей бал Сергій Олександрович анонсував ще у своїй передвиборчій програмі, зазначивши, що спортивний рух в університеті потребує змін та урізноманітнення, необхідно зробити акцент на розвитку спортивного духу молоді. Тому саме «Бал Чемпіонів» має стати тією подією, яка заохотить студентство до більш активного спортивного життя.

Для всіх спортсменів-переможців, а їх було 171, це була найбільш очікувана подія після здобутих перемог. Було відзначено як кращих спортсменів, так і їх тренерів: Михайла Кириєнка, Світлану Оленченко, Петра Кузьменка, Володимира Боровика, Миколу Красновида та Івана Заплішного. Під час урочистостей спортсмени були відзначені почесними кубками та медалями.

Сподіваємось, що надалі «Бал Чемпіонів» стане гарною спортивною традицією, а наша університетська спільнота – дружньою спортивною родиною.

Анна Лебедева, редактор

Крокує міжфакультетська Спартакіада

Зпевнено набирає ходу міжфакультетська Спартакіада – 2018. Сьогодні ми познайомимо вас із першими її результатами:

Волейбол

Як і очікувалося кращими серед юнаків-волейболістів стали спортсмени Інституту точних наук і економіки (тренер П.І. Кузьменко). Вони перемогли у безкомпромісній і напруженій боротьбі. На **II місці** команда історико-юридичного факультету. Третіми стали волейболісти природничо-географічного факультету. Кращими гравцями турніру визнано **Олександра Колошу** та **Помігалова Тараса**. Команди факультету психології та соціальної роботи

Лижні перегони

Хоч зима і дивувала нас мінливістю погоди, але все-таки виділила трохи часу для любителів лижного спорту. Skorиставшись наявністю снігу, організатори встигли провести змагання з лижних перегонів на кубок Ніжинського району. Брала участь у цих змаганнях і збірна Гоголівського вишу.

Змагання виявилися успішними для наших спортсменів: *Солодка Катерина*, магістрантка II курсу історико-юридичного факультету, посіла I місце у перегонах серед жінок на дистанції 3 кілометри. *Семеряко Людмила*, магістрантка Інституту точних наук і економіки, була другою і отримала срібну медаль. Серед чоловіків на дистанції 5 кілометрів успішно виступив *Володимир Боровик*, старший викладач кафедри фізичного виховання та валеології. Він виборов III місце. Варто відзначити високу якість проведення змагань, які проходили у селі Григоро-Іванівка. Організатори подбали і про чудову лижню, і про теплі роздягальні, і про нагородження спортсменів.

Готував збірну команду університету до змагань старший викладач кафедри фізвиховання Володимир Віталійович Боровик. Вітаємо спортсменів з успіхом.

Влас. кор.

і факультету іноземних мов посіли відповідно IV та V місця.

Серед жіночих команд сенсації також не сталося. Як і гадалося переможцями стали волейболістки факультету іноземних мов (ст. викладач М.М. Красновид). На II місці команда природничо-географічного факультету. Третіми фінішували спортсменки Інституту точних наук і економіки. 4,5, 6 місця посіли відповідно команди факультету психології та соціальної роботи, філологічного факультету та історико-юридичного факультету. Кращим гравцем турніру визнано **Селезненко Вікторію**.

Вітаємо переможців! Нових Вам звитяз!

Федір Сипченко, позаштатний кор.

ОБЛИЧЧЯ НОМЕРУ

- Доброго дня. Дозвольте Вас привітати з перемогою у конкурсі «Науковець року 2017» з гуманітарного напрямку. Розкажіть, будь ласка, трохи про себе. Де народилися?

- Народився я в Ніжині, де і пройшло моє дитинство та юнацькі роки. Батько працював на заводі «Прогрес», а мама – бухгалтером в районній лікарні. У сім'ї нас двійко дітей – я та моя сестра. З нею ми завжди товаришували, жили дружно. І зараз підтримуємо теплі стосунки. Живе вона також у Ніжині та працює фармацевтом. Як бачите, на освітній ниві не працював ніхто.

- Де пройшли роки навчання, які були улюблені предмети та викладачі?

- Закінчив я середню школу №1. Юнацькі роки – це такий період, коли у дитини змінюються її уподобання. Філологію, історію, історичну географію я полюбив у старшій школі. У мене були гарні викладачі, саме тоді я почав цікавитися гуманітарними науками. В останній рік навчання у школі мене захопила літературна творчість, власне чого я і вступив до Ніжинського інституту на філологічний факультет.

- Хто вплинув на вибір майбутньої професії?

- Саме вчителі старшої школи.

- Де розпочалася Ваша трудова діяльність?

- У 1985 році я закінчив наш тоді ще інститут і за направленням працював у школах Ніжинського району, викладаючи мову, літературу та навіть нефахові дисципліни. А потім у 1989 році була створена кафедра методики, на чолі якої стала Світлана Панасівна Лукач, вона мене і запросила на кафедру.

- Ви працюєте у вузі з 1990 року. За цей час Ви пройшли шлях від асистента до професора, завідувача кафедри методики викладання української мови і літератури. Які якості Ви вважаєте визначальними для професора, вченого, завідувача кафедри?

- Для завідувача кафедри та науковця властиві різні якості. Завідувач – це людина, яка більше організовує роботу свою та інших. Мені здається, будь-який керівник має бути достатньо відкритим до своїх колег, демократичним, але при цьому вміти спрямовувати роботу й активізувати інших членів кафедри до виконання різних творчих проєктів. Наприклад, проєкт «Бугайківські читання», який ми проводимо спільними зусиллями всієї кафедри. Щойно ми закінчили переклад з російської мови книги випускника Ніжинської вищої школи Володимира Данилова «Література як предмет викладання». А як вчений, то хочу зауважити, що будь-яка діяльність має розширювати можливості та горизонти відомого у тій галузі, в якій вчений працює, презентуючи свої доробки у фахових виданнях.

Моловіче обличчя філології

- Наскільки широким є коло Ваших наукових інтересів?

- Основний мій профіль – це методика викладання української літератури. Усі свої зусилля я спрямовую на розвиток цієї галузі. Але поруч із цим мене цікавить українське літературознавство. На сьогодні я маю близько 120 наукових публікацій в часописах «Дивослово», «Українська мова і література в школі», «Українська мова і література в школах України», «Слово і Час».

- Окрім методичних та літературознавчих розвідок, ми знаємо, що одним із Ваших уподобань є написання художньої прози. Де черпаєте натхнення? На яке читання колу розраховані Ваші оповідання?

- Так, я маю творчий дебют – вийшла друком книга «Фарца». Художня творчість – це моя віддушину. Наскільки вдалим вийшов дебют? На це питання дасть відповідь мій читач. Читачке коло досить широке – від учнів ліцею до людей літнього віку.

Багато читачів відгукнулися на те, що я писав. За стильовими ознаками оповідання належать до творів, які продовжують традиції української «химерної прози». Там багато фантазмагоричних, комічних моментів, сподіваюся, щирі й непідробні почуття, цікаві сюжети. Оповідання нагадують казку. Життя дає теми для написання, вони переплітаються із фантазіями і таким чином утворюється сюжет.

- Коли чекати наступне видання?

- Є вже у мене напрацювання, написано більше 6 оповідань, але поки що обсяг недостатній для видання. Перед тим, як думки стануть словом, я довго виношую ідею в голові. Це не такий швидкий процес, як хотілося б.

- Бажаю Вам натхнення для подальших творчих експериментів! Ми спілкуємось напередодні жіночого дня. Розкажіть про особливості роботи в переважно жіночому колективі.

- В останні роки філологічний факультет фемінізувався майже повністю, студентів хлопців дуже мало, відповідно й викладачі чоловіки не поповнюють ряди філологічного факультету. Я пригадую часи, коли на кафедрі літератури була лише одна жінка викладач, а решта – чоловіки. Зараз же ми бачимо кардинально іншу ситуацію. Філологія набула здебільшого жіночого обличчя. Це не є добре, адже в гуманітаристиці мають бути представлені різні погляди. Працювати серед жінок буває по-різному, але за багато років це стало звичкою, тому складнощів не помічаю. Мені, навпаки, важко сказати, як працювати у суто чоловічому колективі, адже такого досвіду я не маю.

- Яке ваше життєве кредо?

- На це мені важко відповісти. Швидше я скажу, що основні вектори мого життя – це наука та творчість.

- Дякуємо за цікаву та змістовну розмову.

Спілкувалася **Анна Лебедева**

ALMA MATER

Засновник – колектив Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Газета виходить українською мовою раз на місяць окрім липня і серпня. Обсяг 2 друк. аркуші.

Тираж 900 примірників.

Свідцтво про державну реєстрацію ЧГ 442-91ПР

РЕДАКЦІЙНА РАДА

Голова редакційної ради – Олександр Забарний

Редактор: Анна Лебедева

Члени ради: Григорій Самоїленко, Вітаїна Скороход, Анна Парубець, Сергій Іванюк, Аліна Лещенко

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: 16602, м. Ніжин Чернігівської обл., вул. Графська, 2, університет, новий корпус, кімната № 213, внутрішній телефон 10-39, email: almandu1982@gmail.com

Комп'ютерна верстка, набір та макетування: Анна Лебедева

Коректор: Анна Парубець

Віддруковано у Видавництві НДУ імені

М. Гоголя

Замовлення №102

* Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. * За точність викладення фактів відповідає автор.

* Редакції надано право редагувати й скорочувати матеріали. * При передрукуванні матеріалів обов'язково посилатися на газету "ALMA MATER"